

zelfstandig leren

Leren leren is veel meer dan leren studeren, veel meer dan sneller lijstjes blokken of betere schema's maken.

Zelfstandig leren houdt in:

informatie kunnen verwerven, verwerken en toepassen in allerlei situaties en ook jezelf kunnen motiveren.

Je leert beter leren als je in staat bent je eigen manier van leren te observeren, te verrijken en bij te sturen waar nodig. En dat is niet alleen belangrijk voor het maken van huiswerk en het voorbereiden van toetsen. **Het is een basisvaardigheid voor het leven.**

kennis

vaardigheden

attitudes

Drie peilers (voorwaarden) voor zelfstandig leren

1. Hoe voelt het kind zich?

welbevinden - faalangst - gezondheid - zelfvertrouwen - thuissituatie

2. Is het kind gemotiveerd?

- betrokkenheid

- intrinsieke motivatie

(leuk – leergierig – interesse)

- extrinsieke motivatie

(goede punten, beloning, de beste zijn)

3. Wat moet het kind kunnen?

– wat moet ik doen? (kennen? leren? ... en waarom?)

– hoe ga ik dit aanpakken? (waar? wanneer? hoe lang?...)

– ben ik goed bezig? (werkhouding, ...)

– heb ik mijn taak goed uitgevoerd? (resultaat, tevreden...)

oriënteren

plannen

bewaken

evalueren

echt leren: plezierig proces

- **Leren is natuurlijk:** een kind leert zichzelf van nature voortdurend allerlei dingen. Omdat het dat zelf wil. Anderen kunnen daarbij helpen, maar leren moet zelfstandig gebeuren.
- **Leren is een activiteit:** leren is iets wat men 'doet', niet iets wat men 'ondergaat'. Leerkrachten die leerstof hebben 'gezien' of 'gegeven' moeten er niet van uitgaan dat de leerlingen de stof ook 'geleerd' hebben.
- **Leren is een proces:** de definitie van leren is 'komen tot beheersen van...'. Het accent ligt dus op het proces en niet per se op het eindresultaat. Het leerproces begeleiden en evalueren is een deel van het leren leren.
- **Leren gebeurt individueel:** er bestaan verschillende leerstijlen. Het geheugen van de één werkt ook anders dan dat van de ander. Hoe meer inzicht iemand heeft in de manier waarop hij leert, hoe beter hij gebruik kan maken van zijn sterke kanten en zijn zwakke kanten kan verbeteren.
- **Leren heeft een duurzaam resultaat:** het doel is niet 'leren tot aan de toets'. Het gaat om kennis of een vaardigheid permanent verwerven.
- **Leren is plezierig:** dit aspect vervaagt sterk in de loop van de schoolse carrière van een kind. Nochtans is het de sleutel tot motivatie.

Tips voor ouders om leren te bevorderen

Hoe zorg ik ervoor dat mijn kind zich goed voelt?

- Zorg thuis voor een **warm en veilig nest**. Maak tijd voor uw kind. Luister naar zijn verhalen en ook naar de boodschap die erachter steekt.
- Laat uw kind voelen **dat u van hem houdt**, ongeacht zijn resultaten op school.
- Besteed aandacht aan **mogelijke problemen**. Hou de communicatie open met de school.
- Duw uw kind niet voortdurend met zijn neus op **wat het (nog) niet kan**. Vertel ook wat het al wel kan (of waar het goed in is). Dat verhoogt zijn **zelfvertrouwen**.
- Val nooit zijn persoon aan («Je bent dom»), maar geef kritiek op **zijn gedrag** («Dit heb je niet goed begrepen», of «Je hebt het niet goed gestudeerd»).

Tips voor ouders om leren te bevorderen

Hoe motiveer ik mijn kind?

- ❑ **Toon interesse** voor de leeropdrachten van uw kind, voor de manier waarop het problemen oplost, voor de vooruitgang die het maakt of de problemen waarmee het worstelt.
- ❑ Hou rekening met **wat uw kind wil**. Betrek het bij keuzes die het kan maken («Maak je die oefening nu of straks?»). Dat werkt motiverend. Wat voor ons kleine beslissingen lijken, maken voor een kind soms veel verschil.
- ❑ **Belonen** helpt om kinderen het juiste gedrag aan te leren. Geef een beloning niet zomaar. Geef niet te veel beloningen. Uw kind leert het best omdat het leergierig is, omdat kennis leuk is. Met veel beloningen maakt u dat gevoel kapot.
- ❑ Geef uw kind **een eerlijke kans**. Kies aangepaste taken: niet te makkelijk, niet te moeilijk.
- ❑ Wees **supporter en coach**: een schouderklopje of complimentje geeft kinderen vleugels.

Tips voor ouders om leren te bevorderen

Hoe stimuleer ik zelfstandig leren bij mijn kind?

- Bouw het stappenplan **in alledaagse situaties** in: tafel dekken, pyjama aandoen, computerspelletjes spelen, boodschappenlijstjes opmaken. Als uw kind nooit volgens een plan moet werken, zijn oplossingen of resultaten nooit moet controleren, nooit iets moet afwerken, nooit iets tegen zijn zin doet, is het bijna logisch dat hij dat bij zijn schoolwerk ook niet doet.
- Wat kinderen overdag **ervaren** is veel belangrijker dan wat ze tijdens het huiswerk- en lessenuurtje thuis ervaren: leren volhouden, hulp gaan vragen, zelf dingen leren oplossen, geen ondoordachte beslissingen nemen...
- Laat kinderen **fouten maken**. Ook in hun huiswerk. Fouten zijn leerkansen. Hoe uw kind zijn werk aanpakt is belangrijker dan het resultaat (de cijfers op het rapport).
- Leer kinderen hoe ze **zelf** een probleem kunnen aanpakken. Beantwoord een vraag met een nieuwe. Zo zet je kinderen aan om na te denken.
- Kinderen leren meestal niet uit zichzelf. **Doe het stappenplan eens voor** met een eigen taak (boodschappen doen in het warenhuis), doe het stappenplan ook eens samen. Kinderen nemen uw gedrag vlug over.
- Spreek met uw partner af** hoe u uw kind wil begeleiden in leren leren. Geef geen tegenstrijdige signalen.
- Onze school maakt het stappenplan **zichtbaar**. De kinderen herkennen dit als “De beertjes van Meichenbaum”. Geïnteresseerd? Vraag er naar bij de leerkracht.

huiswerktips voor ouders

ZIT JE NOG NIET OP JE KAMER?

De meeste kinderen maken huiswerk gemakkelijker in een rustige omgeving. Maar ze moeten ook het gevoel hebben dat ze er **niet alleen** voor staan. Tv en radio even uit, spelende broers en zussen uit de buurt houden en zelf in de buurt blijven of regelmatig even langslopen. Dat helpt.

huiswerktips voor ouders

WANNEER BEGIN JE ER NU AAN?

Bekijk even de agenda. Dan weet u wat uw kind te doen staat. Maak een planning. Als u samen de volgorde van de taken bepaalt en probeert om daar een realistische tijdsplanning op te kleven, krijgt het huiswerk structuur en een timing. Een berg huiswerk en lessen wordt dan een **overzichtelijke klus**. Uw kind leert zo ook zelf plannen. Gebruik de planning en timing niet als drukkingsmiddel («Binnen een half uur ben je klaar, hé»), wel als hulpmiddel. Geef uw kinderen de tijd. Ze moeten niet klaar zijn omdat wij boodschappen willen doen.

huiswerktips voor ouders

ONMIDDELIJK IS MET TWEE ELLEN!

Oplossingen voorzeggen gaat het snelst vooruit. Maar daar helpt u uw kind niet mee. Als uw kind gewend is dat anderen de oplossing voor hem zoeken, gaat het niet meer zelf op zoek. U leert uw kind **hulpeloos** te zijn. Dat zorgt later voor demotivatie. Doe alsof u het antwoord zelf ook niet weet en ga samen op zoek naar de oplossing. Doe dit voor één of twee oefeningen. De andere oefening van dezelfde soort moet uw kind dan maar zelf maken. **Huiswerk dient om zelfstandig te leren.**

huiswerktips voor ouders

**DE MEESTER HEEFT DAT SLECHT UITGELEGD,
JE MOET DAT ANDERS DOEN!**

Als een kind een oefening niet kan, vraag dan hoe de meester of juf op school dat heeft uitgelegd. «Wat weet je nog van in de klas? Wat **moest je eerst doen?**» Zo kan u uw uitleg afstemmen op wat in de klas is gezegd. Iets op een andere manier uitleggen dan op school kan voor onnodige verwarring zorgen.

huiswerktips voor ouders

BEGIN MAAR OPNIEUW, DAT STAAT VOL FOUTEN!

Mag u het huiswerk van uw kind verbeteren? In principe mag dat natuurlijk, maar zorg er wel voor dat de leerkracht een **juist beeld** behoudt van uw kind. Doe dat in twee stappen:

Stap 1: Zeg hoeveel fouten er in het huiswerk zitten maar niet waar. Uw kind kan zelf de fout en de oplossing zoeken.

Stap 2: Zeg waar de fout zit en leg eventueel opnieuw uit. Duid aan waar u geholpen hebt. De leerkracht kan dan nakijken wat precies fout loopt.

Kinderen weten graag hoe ver ze staan. Of ze iets goed of slecht kunnen. Huiswerk mag geen test zijn, maar veeleer een onderzoek. Beter acht op tien voor Joren, dan tien op tien voor mama.

huiswerktips voor ouders

BEN JE NU NOG BEZIG?

Uw kind zit lang aan zijn huiswerk, of integendeel, veel te kort. Overleg even met de leerkracht. Hij kan vertellen hoe lang de kinderen van de klas er gemiddeld over doen. Soms kan u **in overleg** met de leerkracht een maximum bepalen. Alles wat daarna niet klaar is, maakt uw kind niet meer. De voorwaarde is wel dat uw kind op de beschikbare tijd geconcentreerd doorwerkt.

huiswerktips voor ouders

VANAF NU HELP IK NIET MEER!

Een zesdeklasser hoeft natuurlijk niet dezelfde hulp te krijgen als een eersteklasser. Huiswerk maken is groeien naar **zelfstandigheid**. Het ene kind is al vlugger zelfstandig dan het andere. Het hangt ook een beetje af van vak tot vak. Verleg telkens de uitdaging voor uw kind. Het is voor een kind van het eerste secundair toch wel even schrikken als u zegt: «Nu help ik niet meer». Tenzij dat moment voorbereid is.

huiswerktips voor ouders

IK VRAAG STRAKS JE LES OP, Hé!

Lessen leren is heel anders dan huiswerk maken. Uw kind moet dan geen taak maken, maar leerstof **verwerken** (en onthouden). Belangrijk is dat uw kind weet wat de leerkracht verwacht: iets uit het hoofd leren, iets toepassen, voorbeelden zoeken... Wat moet het kennen en kunnen? Hierbij kan u uw kind helpen. Als het dat weet, kan het zijn les leren en zélf vragen verzinnen. Uw kind houdt zijn leerproces zo zelf in de hand. Nadien kan u de les wel opvragen, maar maak uw kind niet van u afhankelijk. Leer het zelfstandig leren. Als u een les opvraagt, stel de vragen bv. in een andere volgorde of op een onverwachte manier. Zoek zelf naar nieuwe toepassingen...

huiswerktips voor ouders

IK MERK HET WEL OP JE RAPPORT!

Huiswerk maken is communiceren met de school. Vraag aan de leerkracht of u bemerkingen in de agenda mag schrijven. Het is voor de leerkracht iets anders als hij hoort van een ouder dat het kind iets niet begrijpt dan van het kind zelf. Stimuleer uw kind ook **zelf** om uitleg te vragen. Met de leerkracht over huiswerk en lessen praten zorgt ervoor dat hij uw kind beter volgt.

